

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:
 в Австрії:
 на цілий рік 20 кор.
 на пів року 10 кор!
 на чверть року 5 кор.
 на місяць 1-70 кор.

За границю:

на цілий рік . . . 16 рублів
 або 36 франків
 на пів року 8 рублів
 або 18 франків
 Поодинокі число по 16 сот.

РУСЛАНА

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня врім неділь і руских свят і 2 1/2 год. по полудні.

Редакция, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. І. гл. Домбровського (Хорунчини). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє: — Рекламациі неопечатані вільні від порта. — Оголошеня авчайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні довесеня по 30 с. від стрічки.

Компроміс?

(X) Наближенє сесії державної ради дає повід до ріжних здогадів і заміток про можливі єї добутки. Майже всі німецькі дневники оцінили найновіше зєдиненє старочехів, молодочехів і чеських аграрників яко оруже звернене проти німецьких сторонництв парламентарних, яко підготовленє до обструкції в державній радї. Нема найменшого сумніву, що Чехи розпічнуть завзяту боротьбу проти міністерства д-ра Кербера, наколи оно не сповнить хоч найважніших їх домагань, поміж якими на першім місци стоїть університет на Моравії, а то тим більше, що тепер з міністерством д-ра Кербера Чехів не вяжуть навіть такі звязи, які були тоді, коли засідав в міністерстві їх земляк др. Резек. І справді, коли появила ся вість про скликанє державної ради, почали Німці горойжити ся, що они ніяк не згодять ся на які небудь уступки в користь Чехів, ба навіть появили ся вїзваня до правительства, щоби оно рішучими адміністраційними мірами переломило опір Чехів.

Одначе після того горячкового розмаху Німців повернув мабуть в їх головах холодніший розум і они самі бачать, що всякі такі почини до зломаня опору Чехів не доведуть до ніякого успіху і призадумують ся над иншою розвязкою справи.

В новозаснованій Conservative Correspondenz горішно-австрійський маршалок др. Ебенгох, посол до ради державної з католицького центра, яке все предметово і спокійно оцінює справедливі домаганя австрійських Славян а також і Чехів, вилжив там свої погляди з нагоди скликаня державної ради. Вказавши на конечну потребу позитивної роботи в державній радї і на превеликі задачі, які її дожидають, як бюджет, австро-угорска угода, торговельні договори і т. п., доходить він до переконаня, що все те дало би ся зробити лише після заспокоєня оправданя домагань Чехів і длятого Німці конечню повинні змагати до порозуміня з Чехами.

Справедливий голос з табору католицького центра не є зовсім першшою, бо оно все накликувало до порозумівя. Але цікавіша ще річ, що навіть Deutschnationale Correspondenz, орган найзавзятіших загорільців німецьких, відозвав ся в тій справі і доходить також до переконаня, що треба конечню підготувати таке порозумінє з Чехами. Годить ся отже на те, щоби Чехам дати університет на Моравії, лише не в Берні ані в Оломунцу, які міста вважає національним станом посіданя Німців, лише в Кромєрижі. За те Німці мали би досягнути університет в Берні. Хоч се річ відома, що Чехи ніяк не хотять пристати на заснованє університету в иннім місті, лише в Берні, всеж то вже є другорядна справа і порозумінє не є виключене, коли Німці признають вже засновани самого університету чеського, бо в таким случаю друге питанє що-до місця дасть ся вже лекше розвязати.

Ще цікавіший голос, неперечно інспірований, відозвав ся з Відня в Pester Lloyd і зовсім недвозначно заговорив про переговори між Чехами а Німцями, які мали би довести до компромісу. Особливо на Моравії вельми ревню заходять ся коло сего діла. Там чеські послы не лише не відплатили Німцям за обструкцію роблену в Празі, але відновили з Німцями переговори і ухвалили вибрати неустаючу комісію, до якої відослали справу виборчої реформи, як і національно-політичні і культурні справи. Коло сеї справи заходить ся пильно бар. Хлюмецький не без порозуміня з правительством, а недавно мав з д-ром Кербером довшу розмову др. Странський. Як небудь отже вигляди на осінню сесію зовсім не можна вважати рожевими, всеж таки не є они зовсім безнадійні. Замітити на останку годить ся, що й чеська шляхта заявила зєдиненим сторонництвом чеським, що радо буде пособляти їх змаганям, одначе рішучо заявляє ся проти обструкції, якої не може ніяк піддержувати.

Промова пос. о. Богачевського

в кравім соймі для 7. жовтня 1903 при розправі над звітом шкільної комісії про стан народних шкіл і учительських семинарій в 1900 і 1901/2 р.

(Дальше).

Учителька Шопєрївна із Снятина, назначена до веденя дїтвї до церкви, відзиває ся: „I sóž ja tam robić będę, chyba sobie romans wezmę!“ — дійсно взяла геометрію і підчас богослуженя читала. (Голос: Отже не романс). Інспектор Новаковський з Городка тероризує підчинених учителїв, щоби кождий без згляду на народність вписав ся до шовіністичного польского Tow. Szkoły lud. (Голос: То добре).

За таким приміром ідуть і діти. В Золочеві в школі польській дївчата бойкотують руску пісню. В Бахорци польські діти підчас рускої молитви викрикують неприличні слова, так, що катехит руский для докінченя молитви з рускими дітьми мусять утікати до другої салї. В Перемишлі в однім склепі польські школярі на вид рускої переписної карти кличуть »A szlak by ich trafił«. Вкінці польські школярі з Олеська нападають на руску процесію з Юськовач і не дають їй сьнівати побожних пісень. Та що о тім і згадувати, коли тут у Львові під боком кр. Ради шк. польські гімназіалсти в сьвято Йордану атакують руску процесію, в котрій беруть участь репрезентанти найвищих властей!.. Правда, Рада шк. з кінцем минулого року видала якусь відозву, але зрадаговану так штудерно, що польські школярі і професори стали ще зухвалїйш, заєвняючи, що та відозва вимірена не против них, але против Русинів..

Моя бесїда не була би повна, колиб я хоч кількома словами не спімнув і про семинарії учительські, котрі зі школами народними стоять в тісній звязі. І тут передовсім мушу застановити ся над числом, подїлом і розміщенєм семинаріїв учительських як і над обрядом та народністю учеників учащаючих до тих семинаріїв.

Всіх семинаріїв учительських є 13, а то 10 мужеских а 3 женські. І тут зараз мусимо за-

питати: Чому така нерівна міра? чому до заводу учительского приймає ся така безліч учительок а не дає ся їм нагоди досягнути відповідну кваліфікацію? Під зглядом географічним розміщені ті семинарії учительські так, що 47 руских повітів має їх 6, а 27 повітів польських також 6. Коли вкінці приглянемо ся числу учеників після обряду, то переконаємо ся, що в мужеских семинаріях було Русинів 782, Поляків 1698; в женських Русинок 101, Польок 600, разом Русинів і Русинок 883, Поляків і Польок 2289, отже мало-що не три рази тільки. І знов мусимо запитати: Чому се дїє ся? чому заледве третина учеників припадає на народність руску, коли перед заложенєм кравєвої Ради шкільної відношенє було цілком противне? Ся загадка не дуже тяжка до розвязаня. Ото в західній Галичині у всіх 6 семинаріях приймає ся лише самих Поляків, ватомість в 6 східних ділиться ся на половину: тільки половину приймає ся Русинів, а половину Поляків.

Добрим до того претекстом служить так зв. утравкізм, о котрім власне хочу заговорити. На основі міністерского розпорядженя виданого для наших т. зв. утравкістичних семинаріїв учительських має ся викладати: 1) Релїгію; після обряду по польски і по руски. 2) Педагогіку по польски. 3) Язык польский по польски, а руский по руски. 4) Німецьке на курсї приготавлиючим по польски і німецьки, на роках по німецьки. 5) Географію і історію по польски. 6) Математику і історію природничу: на приготов. курсї по польски, на всіх чотирох роках по руски. 7) Господарку по руски. 8) Калїграфію і рисунки по польски. 9) Музику і сьпів по польски і по руски. 10) Гімнастику по польски.

До сеї постанови додава ще така замітка: При предметах з польским языком викладним подаєсь номенклатуру руску і заправляєсь до плавного вислову в мові рускій; — при предметах з руским языком викладним подаєсь польські термини і заправляєсь до плавного вислову по польски. — Відкинувши релїгію і языки, котрі викладають ся після обряду так по руски як і по польски, лишать ся 11 предметів, а з тих 7 викладає ся по польски а тільки 4 по руски. Міра отже нерівна. Але та мала міра руска стає ще меншою через то, що в таких утравкістичних семинаріях займають посади учителї, котрі ані не мають кваліфікації з руского ані не розуміють по руски. Так приміром хоч історія природнича і господарка має викладати ся по руски, др. Павловський в Станиславові викладав ті предмети по польски. Так само в Станиславові на I і III роцї вчили руского учителї Поляки, котрі немилосерно калїчать руский язык.

Та ми таким учителям закидуємо брак кваліфікації, з руского, але і крайній шовінізм польский яким ведуть ся в школі. В Тернополи зголосило ся минулого року до вступного іспиту 132 учеників, з того 70 Русинів, 45 Поляків і 17 Жидів, а прийнято: Русинів (уже враз із репетентами) 19, Поляків 42, Жидів 2. Та не був то рік вїтмовий. Сего року зголосило ся на курс до вступного іспиту 130 з того 65 Русинів, 56 Поляків і 9 Жидів, а прийнято: Русинів 21, Поляків 36 і Жидів 3; всіх прочих віддалено. Так само на приготавлиючим курсї в Тернополи сего року находила ся ледви четвертина Русинів. З того показує ся, що тут нема нічого случайного, а є система вже з гори упрянована,

сальний лік на всі недуги і яко средство до освітлюваня.

— 3 залізниця. «Газета Львівська» з дня 15. с. м. оповіщує розписане ліцитаційної продажі старих материялів, узисканих в окрузі ц. к. Дирекції залізниць державних у Львові.

Пам'ятаймо на Товариство зпомози церков імени св. Петра у св. Юра у Львові і вступаймо громадно в его члени. — Членська вкладка вносить: 1 К від особи а 5 К від церкви, громади, брацтва, товариства і т. п. річно і 1 К вписового одноразово.

Посмертні оповідки.

— Евген Лотоцкий, заступник учителя в ц. к. гімна. Франц Йосифа у Львові, упокоїв ся на серцевий удар дня 15. падолиста 1903. р. в 32. році життя. Тіло покійного перевезуть до Бродів, де відбуде ся похорон дня 19. с. м. В. с. п.!

— Ольга Мокриця померла у Львові дня 15. падолиста в 20. році життя. В. і. п.!

Телеграми

з дня 16. падолиста.

Відень. Стан здоровля міністра просвіти д-ра Гартля все поліпшає ся.

Шербур (Франція). Оноді арештувала ту жандармерия якогось анархіста і відставила до Парижа. Его підозрівають о підложене бомби в Бельві і о мнимий замах на італійску королівску пару.

Софія. Нове собраніє отворив князь промовою, з якій вельми солодко згадав про „освободительку“ Росию.

Любляна. Орган словінської католицької партії «Slovenec» виступає у вступній статі з жаданем утвореня південно-словінської армії, перенесеня там словінських полків та офіцерів з Галичини та Угорщини, заложеня словінської кадетської школи в Люблянї, написів у двох мовах на касарнях і т. д. «Slovenec» звиває південно-словінських послів, щоби разом з Чехами розпочали акцію в цілі здійсненя їх бажавь.

Ремісники

70(5-10)

і промисловці,

котрі хочуть виобразувати ся на добрих агентах, одержать безплатне поучене і zarazом предложене до заступства під М. J. 3304 в бюрі G. L. Daube & Co. Frankfurt a/M.

Colosseum в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

— Від 1. до 15. падолиста 1903. — величава програма:

- 1) Увертура. (Реклямограф). 2) Marietta Welseron, французько-англійська співачка. 3) Brothers Nelson, комічний акт сьлачів. 4) Jane et Perret, французькі дуєтисти і ексцентричні танцюристи. 5) Кльови Артур, акробат, роторіст з тресованими псами. 6) Міжнародні перегони. 7) Les 3 follichons в золотім саді. 8) Оркестра. 9) Ariola Sze-manovics Trio, гімнастичні баленси — живий мля. 10) Людвиковский з новим репертуаром. 11) The 3 Andrews, англійська павтоміна: «Все в звалищах». 12) Американський біоскоп. Нова серия образів.

Щоденно о 8. год. вечер представлено. В неділю і свята 2 представлення о 4. год. копол. і 8. год. вечером. Що пятниці High-Life представлено. Білети вчасніше можна замовляти і набути в конторі Пльова при ул. Карля Людвика ч. 9. у Львові.

Видав Лев Лопатинський.

Товариство взаїмних обезпечень „ДНІСТЕР“ ДІМ „ПРОСВІТИ“ Львів Ринок ч. 10. одинокое руске товариство асекураційне, засноване в 1892. р. обезпечає будинки, движимости, збіже і пашу против шкід огневих, побирає умірковану оплату премій, а частий зиск т. є надвишку з оплат розділяє межі членів яко звороти; в послїдних трех літах випосив зворот 8%. ДНІСТЕР виплачує шкоди дуже скоро а оцінку шкід переводить разом з делегатом і місцевими членами. За 10 літ виплатив 6.064 відшкодовань в сумі 3,187.258 К. ДНІСТРА поліси приймають при позичках Банк краввий і каси ощадности. ДНІСТЕР посередничить при обезпеченях на жите в краківскім Товаристві, відступає часть провізії з таких обезпечень на рускі добродійні ціли; длятого на жите треба обезпечати ся тільки через «Дністер». ДНІСТРА Фонди виносять з кінцем 1902. р. 838.364 К і всі уміщені в цінних паперах пупілярних. ДНІСТЕР уділяє агенції селянам особливо там, де еще не роблять дотеперішні агенти. ДНІСТРА агенти заробили вже 432 тисячів корон провізії.

Всілякі КУПОНИ і вильосовані цінні папері виплачує без потрученя провізії або коптів Контора виміни ц. к. упр. гал. акц. БАНКУ Гіпотечного.

Найновіший твір Л. Лопатинського „ПАРАЦЯ“ комедия в 3 актах зі сьпівами (з побуту літників) відзначає ся невичерпаным йовіальным гумором і жвавим діяльогом. Ся комедия обогащує знатно галерию типів у наших народних штуках так з кругів селян, як і міщухів. Сьмішність ситуацій і характерів розміщена рівномірно між мужиків і панів, і тому ся комедия надає ся надзвичайно до вистав по читальнях, бо селянин не буде тут бачив себе як звичайно в комедії упослїдженим недотепом, але противно має нагоду посьміяти ся трохи і з містових літників. Попри те все сей твір носить на собі знамя етичної і патріотичної сьвідомости. — Ціна 2 кор. — Набути можна у накладчика С. Горюка у Львові, пл. Домбровского ч. 1, і в книгарнях.

Розклад поїздів залізничних обовязуючий від 1-го жовтня 1903.

(Приїзд і відїзд поданий після часу середно-європейского).

Table with columns: Поїзд, посл. особ., приходить о годні, до Львова, відходить о годні, зі Львова, Ніч. Rows list train numbers and destinations like Krakow, Berlin, Vienna, Lviv, etc.

ЗАМІТКА: Пору нічна числять ся від 6. години вечером до 7. години 59 минут рано. Час середно-європейский рїхнїть ся від часу львівского о 36 минут. а часу середно-європейского = 12. год. 36 мін. часу львівского — Бюро інформаційне ц. к. залізниць державних (ул. Красіцких ч. 5.) уділяє поясненє в справах залізничних, продає білети вського рода і розклада їзд.